

Sinka Karoly (Ivanov)

Teatrul Maghiar de Stat din Timișoara

IVANOV

de A. P. Cehov

După cum se știe, drama *Ivanov*, scrisă în 1897, este prima lucrare dramatică de întindere a lui Cehov. Ea nu atinge timbrul impresionant al pieselor de mai târziu, nu strălucește prin jerba de implicații poetico-filozofice din *Pescărușul* sau *Unchiul Vanea* sau *Trei surori*, dar prezintă în embrion, principalele insemne particulare ale autorului. Prima și cea mai importantă este aceea care stabilește prioritatea tematică. Lui Tolstoi îi erau familiare chestiunile legate de mediul țărănesc; lui Ostrovski cele referitoare la mediul negustoresc; Cehov se arată preocupat de soarta și profilul intelectualității ruse de la sfârșitul secolului trecut, îi oglindește aspirațiile, frământările, dezorientarea față de o structură socială anacronică. Ivanov e un prototip al acestei intelectualități, unul din acei mulți „hamleți de provincie”, striviți și dezamăgiți, din care se vor naște mai târziu Tuzenbach și doctorul Astrov, unchiul Vanea etc. El suferă drama inadaptării și-și pune acut problemele generației: „cine sînt, pentru ce trăiesc, ce vreau?”. Spleen-ul său, melancolia sa provin din imposibilitatea de a-și preciza, cit de cit, rosturile de mai sus. El se sinucide pentru că, tuturor îndoielilor și frământărilor lui, nu le răspunde nici o speranță, nici o certitudine. În jurul lui Iva-

nov se țese o dramă intimă; e interesant de urmărit, cum exprimă ea aceeași incompatibilitate a eroului cu mediul, aceeași asonanță a aspirației către un ideal cu ecoul ei trist, înfrînt de ultragiile vremii. Asemenea atribute particularizează pana de geniu a acestui dramaturg, în prima sa piesă de auzvergură. Totodată, o insistență în a explica ceea ce se cădea să rămână inexplicabil, o grijă mai mare în a-și contrazice eroul decît în a-l defini cît mai complet și mai bine.

Premiera prezentată la Timișoara de colectivul teatrului maghiar întărește tocmai acele linii ale desenului care păreau mai palide, mai estompatе. Din nuanțe și ritmuri, din stridența unor compoziții și imobilitatea, lipsită de expresie, a unor figuri, se creează un tablou viu al atmosferei apăsătoare și încheoșate în care evoluează personajele, un ecou copleșitor al rigidității vetuste care le domină raporturile, obiceiurile și viața fără orizont. În această privință, e de subliniat mai întîi acordul între regizor (Ioan Taub) și scenograf (Virgil Miloia) întru revelarea sugestiei; totul se petrece într-un cadru incert, incolor, care impresionează și apasă. În acest cadru, care nu definește decît o stare de spirit, se nasc pur și simplu din dispunerea diferită a unor scaune și fotolii o grădină, un salon boieresc, alt salon boieresc și alt colț de grădină etc. Regizorul creează scene de puternic efect din dispunerea scaunelor, aranjarea mesei etc.; dă o valoare aproape componistică planurilor de joc; se reține, de pildă, în actele 2 și 4, alternanța riguroasă între angajarea — în prim-plan — a personajelor și curgerea molcomă și indiferentă a vieții din planul secund. Există un tablou de straniu efect comic în actul trei, excelent gradat, care reunește pe cunoscuții lui Ivanov la o petrecere improvizată în grădina acestuia. În general, întreaga mișcare a interpretărilor, individuală și de ansamblu, este magistrul dirijată, și dacă mai distonează pe undeva, aceasta se datorește numai faptului că interpreții au înțeles-o limitat (bunăoară, Rajhana Adám, bun actor de dramă, a cărui rigiditate scade mult din complexitatea doctorului Lvov). Ivanov e grav și demn în melancolia lui. Interpretul, Sinka Károly, are măsură și prestanță. În unele scene e și impresionant, ca să zicem așa; în general, însă, și jocului lui curat i-ar trebui un plus de strălucire. O bună evoluție dramatică are Bányai Irén, interpreta Sașei; luciditate în joc, adîncime psihologică, tensiune. Variată și cu momente de efect, compoziția lui Fábrián Ferenc în Borkin. Prezențe notabile — Koszta Gabriella (Anna Petrovna) Kőfalvy István (Lebedev), Tarr László (Sabelski). Bokor Ildikó (Babakina). Spectacolul evită fericit melodrama, are un timbru grav, răscolitor — un adevăr de viață se zbate să iasă la lumină, ca o rază dintre ruinele unei împărății năruite.

C. Paraschivescu